

VALSTYBINĖ LIGONIŲ KASA
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS

KAS ŽINOTINA APIE KOMPENSUOJAMUOSIUS VAISTUS

Apdraustieji arba apsidraudę privalomuoju sveikatos draudimu mūsų žmonės jau senokai įprato prie kompensuojamųjų vaistų, jų pasų, prie to, jog didelė dalis (ar net visa vaisto kaina) kompensuojama, tai yra, jam primokėti tereikia palyginti nedaug, o kartais ir visai nereikia. Vis dėlto ne vienam iškyla ir klausimų, neaiškumų, todėl pravartu apie tai papasakoti išsamiau.

Ambulatoriškai gydomiems pacientams šeimos gydytojai ar gydytojai specialistai, dirbantys sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis sudariusiose gydymo įstaigose, gali išrašyti iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) kompensuojamųjų vaistų bei medicinos pagalbos priemonių. Šiemet šioms reikmėms numatyta daugiau kaip 642 mln. litų.

Kompensuojamos ne visų vaistų, o tik tų, kurie yra įrašyti į Ligų ir kompensuojamųjų vaistų joms gydyti sąrašą (A) ir Kompensuojamųjų vaistų sąrašą (B), įsigijimo išlaidos. Kompensuojamosios medicinos pagalbos priemonės įrašomos į atskirą Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąrašą (C). Lietuvoje, kaip ir daugelyje pasaulio šalių, kompensuojama ne visa, bet vadinamoji bazinė vaisto kaina. Bazinė kaina yra mažmeninės kainos, už kurią vaistai parduodami vaistinėje, dalis. Ši dalis ir gali būti kompensuojama 100, 90, 80 ar 50 procentų. Daugelis pastebėjo, kad ir už 100 proc. kompensuojamuosius vaistus tuo pačiu bendriniu pavadinimu tenka primokėti. To priežastis – skirtumas tarp vaisto mažmeninės ir bazinės kainos dalies, kuri atitinką nustatytą kompensavimo dalį (100, 90, 80 ar 50 procentų).

Sakysime turime tris vaistus, kurių veiklioji medžiaga yra ta pati, tačiau juos gamina skirtingi gamintojai, nustatę ir skirtingas šių trijų vaistų pardavimo kainas. Vaistinėje šių vaistų mažmeninės kainos bus taip pat skirtingos, tačiau jiems apskaičiuota vienoda bazinė kaina – 37,95 lito. Ši lentelė parodo kaip skaičiuojama vaisto bazinė kaina ir paciento priemoka, jei tas pats vaistas kompensuojamas pagal skirtingus kompensavimo dydžius.

Vaisto pavadinimas	Vaisto mažmeninė kaina (Lt)	Vaisto bazinė kaina (Lt)	100 proc.	90 proc.	80 proc.	50 proc.
Vaistas abc1	40,23	37,95	37,95	34,15	30,36	18,07
Pacientas primokės už vaistą abc1 (Lt)			2,28	6,08	9,87	22,16
Vaistas abc2	46	37,95	37,95	34,15	30,36	18,07
Pacientas primokės už vaistą abc2 (Lt)			8,05	11,85	15,64	27,93
Vaistas abc3	50	37,95	37,95	34,15	30,36	18,07
Pacientas primokės už vaistą abc3 (Lt)			12,05	15,85	19,64	31,93

Gydytojas bei vaistininkas turėtų paaiškinti pacientui, už kuriuos vaistus reikės primokėti daugiau, o už kuriuos – mažiau. Kad paprasčiau būtų tai padaryti, nuo 2010 m. gegužės šalies vaistinėse įrengti pirkėjui skirti kompiuterių monitoriai. Monitoriaus pirmoje eilutėje turi būti nurodomas pigiausias (už kurį primokėti pacientui reikėtų mažiausiai) kompensuojamasis vaistas ar pigiausia medicinos pagalbos priemonė, brangesnieji išvardijami žemiau – paciento priemokos dydžio didėjimo tvarka.

Žinotina, kad vaistus, kurių veiklioji medžiaga ta pati, gamina įvairūs gamintojai. Vieną bendrinį pavadinimą turintiems ir vieną vaistų grupę sudarantiems vaistams gamintojai dažnai suteikia skirtingus firminius pavadinimus. Skiriasi ir vaistų firminiais pavadinimais kainos, nors jų veiklioji medžiaga yra ta pati, tad pacientas, patariamasi gydytojo ir vaistininko, iš analogiškų vaistų visuomet gali pasirinkti tą, kurio priemoka mažesnė. Beje, pacientas interneto svetainėje <http://195.182.66.169:8080/idrug-public-app/search.0;jsessionid=6de78481eaa06d4c2e5926210e05> gali net būdamas namuose pasižiūrėti, kiek kainuos jam reikalingi kompensuojamieji ir nekompensuojami vaistai. Vaistų kainų paieškos informacinėje sistemoje visais atvejais nurodomos didžiausios galimos vaistų kainos vaistinėje. Tiesa, šie vaistai gali kainuoti ir mažiau, – jei vaistinės taiko nuolaidas ar akcijas.

Visose vaistinėse turi būti pigiausių to paties bendrinio pavadinimo grupės vaistų, esančių didmeninės prekybos rinkoje. Į Vaistinėje būtinų turėti kompensuojamųjų vaistų sąrašą dabar įtraukti 60 pavadinimų vaistai: kraujospūdį mažinantys, skausmą malšinantys, širdies veiklą gerinantys vaistiniai preparatai, antibiotikai infekcinėms ligoms gydyti, vaistai nuo cukrinio diabeto, astmos, pernelyg didelio akispūdžio ir kiti dažniausiai pacientams skiriami kompensuojamieji vaistai, kurių priemoka mažiausia. Keičiantis Kompensuojamųjų vaistinių preparatų kainynui koreguojamas ir Vaistinėje būtinų turėti kompensuojamųjų vaistų sąrašas.

Ligų ir kompensuojamųjų vaistų joms gydyti sąrašo (A) esmė – visiems apdraustiesiems privalomuoju sveikatos draudimu kompensuoti tam tikrų ligų gydymą į šį sąrašą įrašytais vaistais. Tad šis sąrašas sudarytas atsižvelgiant į ligų paplitimą, jų įtaką gyventojų sveikatai. Vaistų bazinė kaina kompensuojama 100 proc., jei jie skiriami lėtinėms, progresuojančioms ligoms ir būklėms gydyti: tuberkuliozei, vėžiui, šizofrenijai, epilepsijai, išsėtinei sklerozei, lėtiniam virusiniam C hepatitui, astmai, sutrikus kraujo krešėjimui bei sergant kai kuriomis endokrininėmis, mitybos ir medžiagų apykaitos ligomis, po širdies, inkstų ir kitų organų transplantacijos.

Kompensuojamųjų vaistų sąrašas (B) skirtas atskirų socialinių grupių pacientams, kurių finansinės galimybės įsigyti vienus ar kitus vaistus yra mažesnės, t. y. vaikai, pensininkai, neįgalieji. Pagal šį sąrašą dar kai kurių vaistų (neįtrauktų į A sąrašą) bazinė kaina kompensuojama 50 proc. nustatytų socialinių grupių pacientams: pensininkams, II grupės invalidumo pensiją gaunantiems gyventojams, arba iš dalies darbingiems asmenims, kuriems nustatytas 30–40 proc. darbingumo lygis, taip pat šalpos (socialinių pensijų) gavėjams. Bet pabrėžtina, kad nepriklausomai nuo to, į kurį iš sąrašų (A ar B) yra įrašyti kompensuojamieji vaistai, ir nepriklausomai nuo to, kokia dalimi (nurodyta A ar B sąrašuose) kompensuojami vaistai, pagal LR sveikatos draudimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalies nuostatas vaikams iki 18 m. ir nedarbingais pripažintiems asmenims, taip pat pensininkams, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, pagal abu anksčiau minėtus sąrašus vaistai kompensuojami 100 proc. bazinės kainos. Pavyzdžiui, dažnai gydytojai klausia kaip kompensuojami vaistai desmopresinas ir oksibutininas, išrašomi šlapimo nelaikymui gydyti. Pati šlapimo nelaikymo būklė yra nustatyta kaip kompensuojama 80 proc., ir vaistai jai gydyti turėtų būti kompensuojami 80 proc., tačiau A sąrašė dabar yra įrašyti desmopresinas ir oksibutininas, kurie pagal nustatytas sąlygas gali būti skiriami tik vaikams. Todėl skiriant šiuos vaistus vaikams gydyti turi būti išrašomi kompensuojamųjų vaistų receptai, kuriuose nurodomas 100 proc. kompensavimo dydis ir apibraukiama kompensacijos rūšis „1 – vaikui“.

Kompensuojamieji vaistai pacientams išrašomi kompensuojamųjų vaistų pasuose. Juos išduoda sveikatos priežiūros įstaigos, pasirašiusios su teritorine ligonių kasa atitinkamą susitarimą. Geriausia kreiptis į polikliniką, kurioje dirba jūsų šeimos gydytojas. Jei pacientui gyvybiškai būtina

skirti kompensuojamųjų vaistų, o jis tuo metu neturi vaistų paso, gydytojas gali išrašyti šiuos vaistus specialios 3 formos (išimties atvejams) recepte. Visais atvejais, jei pirmą kartą pacientui nustatoma lėtinė liga ar lėtinės ligos gydymui pirmą kartą skiriamas naujas vaistas, vaistų išrašoma iki 1 mėnesio gydymo kursui (gali būti išrašoma vienai ar kelioms dienoms). Tik įsitikinus, kad vaistai veiksmingi, galima skirti iki 3 mėn. trunkantį gydymo kursą (išskyrus narkotinius ir psichotropinius vaistus). Sergantiesiems kitomis (ne lėtinėmis) ligomis kompensuojamųjų vaistų ir medicinos pagalbos priemonių vienu kartu gydytojas gali išrašyti vienam mėnesiui, jei liga ūmi – 7 dienų gydymo kursui.

Dar kartą pabrėžtina, kad gydytojas, išrašydamas kompensuojamųjų vaistų, privalo atsižvelgti į dozuočių originalioje pakuotėje skaičių, nurodytą Kompensuojamųjų vaistų bazinių kainų kainyne. Receptuose turi būti nurodomi bendriniai vaistų pavadinimai. Taip pat yra nustatytos kelios išimtys, kai kartu su bendriniu vaisto pavadinimu gali būti rašomas ir vaisto prekinis pavadinimas. Tai taikoma nekompensuojamiesiems vaistams, kuriuos sudaro trys ar daugiau veikliųjų medžiagų, biologiniams vaistams, pvz., žmogaus insulinas, filgrastimas, epoetinas, somatropinas (jie nurodomi bendriniais pavadinimais, šalia skliaustuose nurodant prekinį pavadinimą), taip pat vaistams, dėl kurių skyrimo prekinio pavadinimu pagal jų terapines indikacijas, konkrečiam pacientui ASPĮ gydytojų konsultacinė komisija priėmė teigiamą motyvuotą sprendimą.

*Valstybinė ligonių kasa
prie Sveikatos apsaugos ministerijos*